

İstanbul Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Öğretim Üyelerinin Temel Tıp Bilimleri Eğitimi İle İlgili Görüşleri

Pernur Öner

ÖZET

Temel Tıp Bilimleri 1. ve 2. yıllarda ders veren öğretim üyelerinin, Kuramsal ve uygulamalı Temel Tıp Eğitimi ve sınavlar ile ilgili eleştiri, görüş ve önerilerini belirlemeyi hedefleyen bu çalışmada, 63 (% 70) öğretim üyesinin 12 soru içeren ankete verdikleri yanıtlar incelenerek değerlendirilmiştir.

Öğretim üyelerimizin tümünün geribildirime katılım oranı % 70 olduğundan sonuçların güvenilirliği yüksektir. Öğretim üyelerinin yaklaşık % 80'e yakın bir kısmı, kuramsal derslerin interaktif eğitim ilkeleri doğrultusunda işlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Giderek artan oranda barkovizyon ve slayt makinesine dayalı renkli ve animasyonlarla zenginleştirilmiş sunumlar yeğlenmektedir.

Öğretim üyelerinin yarısından biraz fazlası (% 56) kuramsal sınavların test usulüne göre yazılı, % 30'una yakın bir kısmı da sözlü ve yazılı olmasından, %20 kadarı yazılı klasik sınavdan yanadırlar. Uygulamalı sınavların ise en çok hem yazılı hem sözlü (% 41) ve daha az oranda da (% 32) sözlü olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretim üyesi anketlerinden, eğitimimizin olumlu yanlarını güçlendirmek ve çeşitli uygun yöntemleri geliştirip bunları uygulayarak derslerin etkinliğini arttırmak gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bunun için de klasik eğitim uygulanırken öğretim üyelerimizin öğrenci ile olabildiğince iletişim kurmayı ve soru sormaya özendirici olmayı göz ardı etmemeleri gerektiği anlaşılmaktadır.

Bu çalışma ile elde edilen değerlendirme ve görüşlerin, öğretim üyelerimizin dersleri işleyişi, öğretim üyesi/ öğrenci iletişiminin geliştirilmesinde yararlı olacağı kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mezuniyet öncesi eğitim, Temel Tıp Bilimleri, Tıp Eğitimi, Eğiticiler, Öğretim üyeleri

Opinions Of The Teachers Of Basic Medical Sciences Of Istanbul Medical Faculty On The Education In Basic Medical Sciences

SUMMARY

In the present study which aims to assess the criticisms, opinions and suggestions of 63 teachers of basic medical sciences who teach in the 1st, and 2nd years, questionnaires were evaluated. Since the percentage of participating teachers is 70 %, the reliability of the results obtained are very high. Approximately 80 % of them revealed that, theoretical lessons are required to be presented by interactive education principles. Lecture presentations enriched with advanced technology-based facilities such as power-point, slide machine, overhead projector and so on are preferred.

Theoretical examinations are preferred to be performed as written tests by more than half of our teachers (56 %), as oral plus written exams by approximately 30 % , as classical written exams by approximately 20 %. Practical examinations are preferred to be performed as both written and oral exams (41 %), and in a smaller ratio (32 %) as only oral exams.

The results of this questionnaire revealed that, positive sides of our education are required to be strengthened and also attractiveness of the lessons should be increased by using various appropriate processes. In addition, during the education, our teachers should do their best to create interaction with their students and also should encourage the students to try to ask questions.

It is concluded that, opinions of the teachers of basic medical sciences, obtained from the present study, may be beneficial for improving the teaching presentation and also for improving the teacher/ student interaction.

Key words: Undergraduate education, Basic Medical Sciences, medical education, educators, university teachers

GİRİŞ

İstanbul Tıp Fakültesinde geleneksel klasik sistemle verilen Tıp Doktorluğu eğitim ve öğretimi üç dönemi içine alan toplam 6 yılda tamamlanmaktadır. I. Dönem; 1. ve 2. yıllarda uygulanan Temel Tıp Bilimlerinde Ön Lisans Dönemidir. II. Dönem; Klinik Bilimler Dönemi olup, üçüncü, dördüncü ve beşinci yılları içine alır. III. Dönem; 6. yılı içine alan İtern'lik Dönemidir. İlk üç yılda eğitim ve öğretim, birbirinden bağımsız güz ve bahar yarı yıllarından oluşur. Bir yarı yılda en az bir ara sınav, ve yarı yıl sonunda da ders bitimi sınavı yapılır. Başarı notunun hesaplanmasında Bağıl Değerlendirme Sistemi kullanılır.

Bu çalışma, İstanbul Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimlerinde verilen eğitimin geliştirilmesi, 1. ve 2. yıllarda ders veren öğretim üyelerinin, derslerin sunumu ve sınavlarla ilgili görüşlerini öğrenmek ve Temel Tıp eğitiminin Anabilim dalları arasında standardizasyonunu sağlama ile ilgili düzenlemelerde bu bilgilerden yararlanmak amacıyla yapılmıştır.

MATERYEL ve METOD

Temel Tıp Bilimleri 1. ve 2. yıllarda ders veren öğretim üyelerinin, Kuramsal ve uygulamalı Temel Tıp Eğitimi ve sınavlar ile ilgili eleştiri, görüş ve önerilerini belirlemeyi hedefleyen bu çalışmada, 63 (% 70) öğretim üyesinin 12 soru içeren ankete verdikleri yanıtlar incelenerek değerlendirilmiştir. Anket formundaki her ölçüt için öğretim üyelerinin verdikleri yanıtların % oranları hesaplanmıştır.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Öğretim üyelerinin eğitim ile ilgili değerlendirmeleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Geribildirimlerden alınan sonuçların güvenilirliklerinde önemli bir faktör katılan birey sayısıdır. Katılım oranının % 60’ın altına indiği koşullarda güvenilirlik azalmaktadır(1).

Öğretim üyelerimizin tümünün genel olarak geribildirime katılım oranı ortalama % 70 olduğundan sonuçların güvenilirliği yüksektir.

Öğretim üyelerinin yaklaşık 1/4 ü klasik eğitim sistemi ile ders verilmesinden yanadırlar. Bazıları bu sistemle eğitimi, öğrenci sayısının kalabalıklığı ve bazı Anabilim Dallarındaki öğretim elemanı sayısının da yetersizliği nedeniyle zorunlu gördüklerini ifade etmişlerdir. Ancak eğitici tarafından bilgi aktarılmasına yönelik olan bu sistemin iyileştirilmesi için, öğretim üyelerinin yaklaşık % 80 yakın bir kısmı, kuramsal derslerin interaktif eğitim ilkeleri doğrultusunda soru yöneltilmesi, tartışma konusu açma gibi yöntemlerle öğrencinin dersin sunumuna aktif olarak katılımını sağlayacak şekilde işlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar, eğitimi en iyi şekilde verebilmek için öğretim üyelerinin de uygun eğitim yöntemlerini uygulamaları gerektiğini düşündürmektedir. Gerçekten, interaktif olarak yapılan derslerin öğrenci sayısının 200’den fazla olduğu durumlarda bile öğrenme, hatırlama, katılım, öğrencinin ve eğitmenin memnuniyeti açısından önemli avantajları olduğu bilinmektedir (2,3). Bu tür eğitim modellerinin kullanıldığı çalışmalarda, öğrencilerin kuramsal derslere aktif katılma olanağının öğrenme isteğini arttırdığı, araştırmacılık ve yaratıcılık güçlerini ortaya çıkardığı, eğiticiler için ise doyum verici, geliştirici ve zevkli olduğu bildirilmiştir (4,5).

3 yıl öncesine kadar eğitimde tepegöz ve tahta başı sunumları en sık kullanılan ders araç-gereçleri iken, teknolojinin ilerlemesine paralel olarak öğretim üyelerimiz de son birkaç yıldır giderek artan oranda barkovizyon ve slayt makinesine dayalı renkli ve animasyonlarla zenginleştirilmiş sunumları yeğlenmektedirler. Öğretim üyelerinin yaklaşık %16’ı yerine göre eski ve yeni tüm ders araç- gereçleri kullandıklarını ifade etmektedirler. Öğretim üyelerimizin % 90’a yakın bir kısmı öğrencilerden geribildirim almaktan, böylelikle öz eleştiri yapmaktan yanadırlar.

Fakültemiz yönetmeliğine göre, kuramsal derslerin % 70’ine devam zorunluluğu olduğu halde, sınıfların kalabalıklığı nedeniyle öğretim üyelerimizin 4/5 ü yoklama yapılmasında yana değildir. Yoklama yapılmasında ısrar edenlerin yarısına yakın bir kısmı, derste imza toplama sistemini uygun bulmaktadırlar.

Öğretim üyelerinin büyük bir çoğunluğu (% 77) öğrenciye öğretim üyesi tarafından ders notu dağıtılmasından yanadırlar. Ders notu verilmesi, öğrencinin yazarken dersi dinleyememesinin ve yanlış kaynaklardan çalışmasının engellemesi bakımından olumlu

bulunmaktadır. Ancak bu notların kısa ve özlü olması, basımının fakültece yapılması ve öğrenciye yalnızca notlarla yetinmeyip çeşitli kaynakları araştırması, farklı bilgiler edinmesi gerektiği de belirtilmektedir.

Not dağıtımının öğrenciyi hazıra konmaya yönelttiğini ve kaynak bilgilere ulaşma yollarını öğrenmesini engellediğini ve dersi izlemesine gerek duymayacağını savunan öğretim üyeleri (% 15) buna karşıdırlar.

Tablo-1 Eğitim ile ilgili değerlendirmeler (%)

Değerlendirme konusu	Evet	Hayır	Yanıtız
Eğitim Tipi			
Klasik	24.5		
Entegre	17.5		
Karma	77		0.95
Öğrenci geribildirim uygulaması	88	11	1
Kuramsal derslerde yoklama	19	79	2
Yoklama tipi			
Rastgele isim okuma	31		
İmza toplama	46		
Herkesin adını okuma	23		
Sunum için gerekli araç-gereçler			
Tahta & Metal Tabela	36.5		
Tepegöz-Saydam	77		
Data projektör	69.8		
Slayt makinesi	50.7		
Video	15.8		
Hepsi	15.8		
Ders notu dağıtımının gerekliliği	77	15	8

Öğretim üyelerinin yarısından biraz fazlası (% 56) kuramsal sınavların test usulüne göre yazılı % 30'una yakın bir kısmı da sözlü ve yazılı olmasından, %20 kadarı yazılı klasik sınavdan yanadırlar (Tablo 2). Gerçekten, fakültemiz gibi öğrenci sayısının çok olduğu eğitim kurumlarında ölçme ve değerlendirme için en çok kullanılan yöntem, çoktan seçmeli sorulardan oluşan test sınavları uygulamasıdır. Öğretim üyelerimiz yarısından çoğunun bu sistemi yeğlemesinin gerekçesinin, kısa sürede çok sayıda öğrenciyi değerlendirme kolaylığı olduğu düşünülebilir. Ancak anket sonuçlarından öğretim üyelerimizin diğer yarısının öğrencilere öğrendiği bilgiyi zihninde özümseyerek kullanabilmesini ve bunu ifade edebilmesini sınav türde klasik sorular sorulmasını yeğlediği de anlaşılmaktadır. Bu tür sorular öğrenciyi çalışmaya özendirme, gerçekten bilen ve bilmeyen öğrenciyi ayırt edebilmek açısından yararlı olabilir.

Uygulamalı sınavların ise en çok hem yazılı hem sözlü (% 41) ve daha az oranda da (% 32) sözlü olması gerektiğini belirtmişlerdir (Tablo 2). Test sorusu tipleri konusunda, çoktan seçmeli soru tipi başı çekmektedir (% 53). Daha az oranda da açık uçlu kısa yanıtlı ve boşluklu sorular yeğlenmektedir. Soru başına verilmesi gereken süre konusunda 1 dakika yeterli görülmektedir (%72). Öğretim üyelerinin yarısından çoğu (% 60) eski dönemlerde sorulan soruların kısa bir zaman dilimi içinde tekrar sorulmaması gerektiği görüşündedirler. Önceki yıllarda çıkan soruların satın alınarak yalnızca bunların çalışılıp geçer not alınabildiği göz önünde bulundurulduğunda, sınavın geçerliliği de şüphe uyandıracığından, öğretim üyelerimizin çoğunun bu görüşünde ne kadar haklı olduğunu düşündürmektedir. Buna karşılık, %38'i vurgulanması gereken bilginin tekrar tekrar sorulabileceği savından hareketle ya da seçeneklerin değiştirilmesi koşuluyla bu soruya olumlu yanıt vermişlerdir.

Sınav salonlarında kopyanın önlenmesi konusunda öğretim üyelerinin etkili bulduğu önlemler sırasıyla görevlilerin dikkatli ve ciddi denetimi, yeterli ve/veya fazla sayıda gözetmen bulundurma, öğrencileri 2 veya daha fazla gruplara ayırma, salonlara az sayıda öğrenci alarak aralıklı oturtma, cep telefonu kullandırmama, ve çoktan seçmeli sınav yerine klasik sınav yapılmasıdır.

Tablo-2 Sınavlar ile ilgili değerlendirmeler (%)

Değerlendirme Konusu					
Sınav Tipler	Yazılı (klasik)	Yazılı (test)	Sözlü	Sözlü+Yanıtlı	Test+Klasik
Kuramsal	13	56	-	27	5
Uygulamalı	9	3	32	41	-
Soru Tipleri	Açık Uçlu Kısa Yanıtlı	Çoktan Seçmeli	Boşluklu	Eşleştirmeli	Hepsi
	22.2	52.3	20.6	1.5	14.2
Soru başına süre	<1' 21		1' 72		>1' 7
Eski soruların kısa zaman diliminde tekrarı	Evet 38		Hayır 60		Kararsız 2
Ne kadar zaman sonra sorulabilir	1 yıl 6.3	2 yıl 17.4	3 yıl 17.4	5 yıl 3.1	Asla 1.5

SONUÇ

Öğretim üyesi anketlerinden, eğitimimizin olumlu yanlarını güçlendirmek ve çeşitli uygun yöntemleri geliştirip bunları uygulayarak derslerin etkinliğini arttırmak gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bunun için de, klasik eğitim uygulanırken öğretim üyelerimizin öğrenci ile olabildiğince iletişim kurmayı ve soru sormaya özendirici olmayı göz ardı etmemeleri gerektiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, her yıl giderek daha çok öğretim üyesinin öğrencilerin ilgisini arttıran, barkovizyon aracılığıyla renkli , animasyonlarla zenginleştirilmiş sunumları yeğledikleri saptanmıştır.

Bu çalışma ile elde edilen değerlendirme ve görüşlerin, eğitimcilerimizin dersleri işleyişi, öğretim üyesi/ öğrenci iletişiminin geliştirilmesinde yararlı olacağı kanısına varılmıştır.

Kaynaklar

- 1) Yüksek Öğretim Kurumu: Öğrencilerin eğitimi değerlendirmesi. Bilgilendirme Kitapçığı. 2000.
- 2) Steinert Y, Snell SL,: Variations in lecturing styles. Higher Education. 1997; 33:85-104.
- 3) Kalaça S.: Büyük sınıflarda interaktif yöntemlerin kullanılması. Tıp Eğitimi Dünyası. 2001; 5: 1-5.
- 4) Coşkun A, Beji NK, Aslan E, Yıldırım G, Oskay Ü, Dikencik BK, Demirci H.: Kadın Sağlığı ve Hastalıkları hemşireliği dersinde interaktif eğitim yöntemlerinin kullanılmasına yönelik deneyimler. Tıp Eğitimi Dünyası 2002; 7:18-26.
- 5) Erdoğan S, Nahcivan N, Esin MN.: Halk Sağlığı hemşireliği uygulamalarında interaktif eğitim yöntemlerinin değerlendirilmesi. IV. Ulusal Hemşirelik Eğitim Sempozyumu Kitabı. Kıbrıs 1997; 134-138.